

פריסת תכנית הלימודים לכיתה ב' – סיפורי האבות

קטעים ללימוד בע"פ ניבים וביטויים	נושאים לדין והרחבה בהקשר המקראי ובהקשרים כלליים	מושגים		תכנים	פרקי הלימוד	רעיונות	נושא יחידת ההוראה	נושא - על
		כלליים	מתחום הדעת					
<ul style="list-style-type: none"> • "לך לך מארצך... אשר ארצך" (י"ב 1) • "לזרעך אתן את הארץ הזאת" (י"ב 7) 	<ul style="list-style-type: none"> * ארץ כנען הייתה מיושבת בעמים הכנענים כאשר אברהם נדד אליה. * מיקומה ומקומה של שכם* – כתחנתו הראשונה של אברהם בארץ כנען. * הקמת מזבח לה' הינה פעולה שתפקידה בחלק מהמקרים להוות מצבה לאירוע מכוון. * אישיותו של אברהם - בחירתו לתפקיד אבי האומה. * הבנת ההבדלים בין המונח "גוי" בלשון מקרא לבין המונח בעברית של ימינו. * הבנת המשמעות של המושג "מולדת" בהקשר מקראי ואקטואלי. * משמעות לעזוב ארץ מולדת*. * היכן המולדת היכן שנולדת או היכן שנמצא ליבך? * התודעות התלמידים לחשיבותה של העיר שכם כתחנתו הראשונה של אברהם ובניית המזבח הראשון בה יתרמו בהמשך הלמידה להבנת יהושע ז' בכיתה ד' ומלכים א' י"ב בכיתה ו'. * מומלץ להתייחס לכך שילדים רבים הינם עולים ובני עולים היכולים להזדהות עם עזיבת ארץ מולדת. 	<ul style="list-style-type: none"> * ארץ * מולדת * בית אב * הארץ המובטחת * הגירה * עליה לארץ * ירידה מהארץ * ניסיון * אבי האומה* * מומלץ ללמד את התלמידים את המושג כבר בראשית הוראת סיפורי אברהם. לאחר הכרת המושג יוכלו התלמידים לבחון את דמותו של אברהם והאירועים בחייו. בסוף הלמידה יוכלו התלמידים להעריך האם אכן ראוי אברהם להיקרא "אבי האומה" * זוהי הפעם הראשונה בא מוזכרת המילה "מולדת" במקרא. 	<ul style="list-style-type: none"> * צו אלוהי * מולדת * הבטחה * אלוהית * ארץ כנען * כנעני * מזבח * הקרבת * קורבן. * גוי * מולדת* 	<ul style="list-style-type: none"> * אברם מצווה ע"י האל לעזוב את מולדתו ולנדוד אל ארץ לא נודעת.* * אברם מבצע את הצו האלוהי. * אלוהים מבטיח לאברם שצאצאיו יירשו את ארץ כנען. * אברם בונה מזבח ראשון לה' בארץ כנען- בשכם. * פרק יא' 27 – 32 אינו נכלל בת"ל לכיתה ב'. עם זאת מומלץ למורה להתייחס בע"פ למוצאו של אברהם זאת לצירת הגשר בין סיפורי הראשית לבין סיפורי האבות. 	<p>י"ב 9 – 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> * הציווי לעזיבת המולדת ולהליכה לארץ בלתי נודעת הינה הניסיון הראשון שניסה האל את אברם. * האל מעמיד את נבחריו בניסיונות. * הקמת מזבח לה' הינה פעולה שתפקידה בחלק מהמקרים להוות מצבה לאירוע מכוון. 	<p>סיפורי אברהם, אבי האומה החדשה</p>	<p>סיפורי ראשית האומה - סיפורי האבות</p>

פריסת תכנית הלימודים לכיתה ב' – סיפורי האבות (המשך)

קטעים ללימוד בע"פ ניבים וביטויים	נושאים לדיון והרחבה בהקשר המקראי ובהקשרים כלליים	מושגים		תכנים	פרקי הלימוד	רעיונות	נושא יחידת ההוראה	נושא - על
		כלליים	מתחום הדעת					
<ul style="list-style-type: none"> • "פִּי-אֲנָשִׁים אַחִים, אֲנַחְנוּ". (י"ג 8) • "קוּם הַתְּהַלֵּךְ בְּאָרֶץ, לְאָרְפָה וּלְרַחֲבָה": (י"ג 17) 	<ul style="list-style-type: none"> * מסעות אברהם בארץ מקנים לו חזקה עליה. * רכוש עלול לגרום למחלוקת בין אחים וקרובים. * משברים משפחתיים ופתרונות אפשריים. * משמעות ויתורו של אברהם ללוט – האם עוצמה הוא חולשה? 	<ul style="list-style-type: none"> * מחלוקת * טריטוריה * שטח מרעה 	<ul style="list-style-type: none"> * נחלה 	<ul style="list-style-type: none"> * ריב בין רועי אברם לרועי לוט. * אלוהים חוזר בשנית על הבטחתו לאברם שצאצאיו יירשו את ארץ כנען. * אברם ושרי זוכים להבטחה אלוהית שיהיו להם צאצאים רבים ומכובדים. * אברם בונה מזבח שני – בחברון. 	<p>י"ג 18-2</p>	<ul style="list-style-type: none"> * מסעות אברהם בארץ מקנים לו חזקה עליה. 		
<ul style="list-style-type: none"> • "וְהוּא יְהִי, פֶּאֱדָם-- יָדוּ בְּכַל, וְיָד כָּל בּוֹ" (ט"ז 12). • "כִּמְטַחֵי קֶשֶׁת" (כ"א 16). 	<ul style="list-style-type: none"> * אישה עקרה בעולם הקדום. * מקומו של אברהם בין שתי נשותיו והדילמה שנקלע אליה. * משברים משפחתיים ופתרונות אפשריים. * מעמד האמה בעולם הקדום. * עמידה על ההבדלים בין המונח "פרא אדם" בלשון מקרא למונח בלשון ימינו. 	<ul style="list-style-type: none"> * עקרות * גירוש 	<ul style="list-style-type: none"> * עקרות * שפחה * אמה * מלאך ה' * גוי 	<ul style="list-style-type: none"> * פרק ט"ז * שרי העקרה נותנת את לאברם את הגר שפחתה כדי ש"יבנה" ממנה. * הגר מתייחסת בזלזול לגבירתה שרי לאחר שהרתה. * שרי דורשת מאברם לגרש את הגר על רקע קנאה וחשש. * הגר בורחת מפני גבירתה למדבר, מלאך ה' נגלה אליה מנבא להולדת בן ומברכו. * הולדת ישמעאל. * פרק כ"א 1 - 21: * הולדת יצחק. * גירוש הגר וישמעאל. * מלאך ה' מבטיח לשים את ישמעאל לגוי גדול. 	<p>ט"ז או כ"א 21-1</p>	<ul style="list-style-type: none"> * סיפורי האבות מבטאים שרשרת אירועים וקשיים שנערמו בדרך התהוותו של העם הנבחר – התגברות על המכשולים נעשית לכאורה בדרך אנושית אך מ"אחורי הקלעים" יד אלוהים מכוונת את מהלך המאורעות. 	<p>סיפורי ראשית האומה - סיפורי האבות</p>	<p>סיפורי אברהם, אבי האומה החדשה</p>

פריסת תכנית הלימודים לכיתה ב' – סיפורי האבות (המשך)

קטעים ללימוד בע"פ ניבים וביטויים	נושאים לדיון והרחבה בהקשר המקראי ובהקשרים כלליים	מושגים		תכנים	פרקי הלימוד	רעיונות	נושא יחידת ההוראה	נושא - על
		כלל יים	מתחום הדעת					
	<ul style="list-style-type: none"> * ברית המילה כאירוע חגיגי המסמל עד ימינו את כניסתו של הרך הנולד בברית אברהם. * ברית המילה כסמל המשמעותי של היהדות. * סמלים רבים מהתרבות היהודית הנהוגים בימינו מקורם במקרא.* <p>*התוודעות התלמידים לעניין זה תתרום בהמשך לימודיהם בספר שמות סמלים נוספים המוכרים להם מחייהם, מזוהה, תפילין.</p>	* גוי	<ul style="list-style-type: none"> * ברית מילה. * ברית גוי * אחוזת עולם * דור 	<ul style="list-style-type: none"> * ה' מתגלה אל אברם ומשנה שמו לאברהם. * אברהם ושרה זוכים בשנית להבטחה אלוהית שיהיו להם צאצאים רבים ומכובדים. * אלוהים חוזר בשלישית על הבטחתו לאברהם שצאצאיו יירשו את ארץ כנען. * אלוהים מבטיח לאברהם שגם ישמעאל בנו יהיה לגוי גדול. * ה' משנה שמה של שרי לשרה. * ה' מבטיח לאברהם בן משרה אשתו. אברהם וכל בני ביתו נימולו. 	י"ז	<ul style="list-style-type: none"> * ברית המילה היא אות לברית בין ה' לבין אברהם וזרעו. 		
<ul style="list-style-type: none"> • "כָּעַת חִיָּה" (י"ח 10; 14). • "הַפְּצַעְקֶתָהּ" (י"ח 21). • "הַשֹּׁפֵט כָּל-הָאָרֶץ, לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט" (י"ח 25). 	<ul style="list-style-type: none"> * מיעוט של עושי טוב עשוי להציל עיר שלמה של חוטאים מפני חורבן. * הוויכוח המוסרי עם האל. * כל המציל נפש אחת... 		<ul style="list-style-type: none"> * הכנסת אורחים * סדום ועמורה 	<ul style="list-style-type: none"> * ביקור המלאכים באוהל אברהם והבשורה על הולדת יצחק. * ההודעה על הפיכת סדום ועמורה. * אברהם מתווכח עם אלוהים ואלוהים מקבל את עמדתו המוסרית של אברהם. 	י"ח	<ul style="list-style-type: none"> * מיעוט של עושי טוב עשוי להציל עיר שלמה של חוטאים מפני חורבן. 	סיפורי אברהם, אבי האומה החדשה	סיפורי ראשית האומה - סיפורי האבות
<ul style="list-style-type: none"> • "מִנְעַר וְעַד-זָקֵן" (י"ט 4). • "הַכּוֹ בַּסְּנֹוֹרִים" • "מִקְטָן, וְעַד-גְּדוֹל" (י"ט 11). • "נִצִּיב מֶלֶח" (י"ט 26) 	<ul style="list-style-type: none"> * צדיקותם של אברהם ולוט כפי שבאה לידי ביטוי בהכנסת האורחים שלהם לעומתם רשעותם של אנשי סדום המתבטאת בהתנכלותם לאורחים ולנזקקים לעזרה. * דמותו של לוט כחסר ישע הנזקק לאברהם כל העת ומכאן שיח על דמותו של אברהם. 	* חור בן	<ul style="list-style-type: none"> * הכנסת אורחים 	<ul style="list-style-type: none"> * הצלת לוט ומשפחתו * חורבן סדום 	י"ט 1 - 29	<ul style="list-style-type: none"> * חורבן סדום ועמורה הוא תוצאה של החטאים הכבדים של אנשיהם. * האל ומלאכיו, המופיעים בדמות אנשים על מנת לבחון את התנהגותם של תושבי סדום. 		

פריסת תכנית הלימודים לכיתה ב' – סיפורי האבות (המשך)

קטעים ללימוד בע"פ ניבים וביטויים	נושאים לדיון והרחבה בהקשר המקראי ובהקשרים כלליים	מושגים		תכנים	פרקי הלימוד	רעיונות	נושא יחידת ההוראה	נושא - על
		כלליים	מתחום הדעת					
<ul style="list-style-type: none"> • "גַּר-וְתוֹשֵׁב אֲנִי, עִמָּכֶם" (כ"ג 4). 	<ul style="list-style-type: none"> * מערת המכפלה נרכשה אמנם לקבורת שרה אך במרוצת הזמן שימשה לקבורתם של האבות והאימהות כולם. * מקומה של מערת המכפלה בתרבות היהודית עד ימינו. * עלייה לקברי אבות עד ימינו. 	<ul style="list-style-type: none"> * אחוזת קבר * הספד * הסכס/חוזת * שטר קנין * גבול 	<ul style="list-style-type: none"> * נשיא * אלוהים * עם הארץ * שער העיר 	<ul style="list-style-type: none"> * מות שרה * אברהם קונה מערת המכפלה מידי עפרון כאחוזת קבר לשרה. 	כ"ג	<ul style="list-style-type: none"> * אחוזת קבר של אבות האומה צריכה להיות שייכת לאומה באופן חוקי לחלוטין. 		
<ul style="list-style-type: none"> * "זָקן, בָּא בְּיָמַי" (כ"ד 1). * "הִגְמִיאֵנִי נָא מְעַט-מַיִם מִבְּדֹד" (כ"ד 17). * "נִקְרָא לַנֶּעַר, וְנִשְׁאַלָה, אֶת-פִּיהָ". (כ"ד 57) 	<ul style="list-style-type: none"> * ללכת אל הלא נודע אישיותה של רבקה כפי שבאה לידי ביטוי בפעולותיה ובהחלטתה. * הבאר כמקום מפגש בעת העתיקה. 	<ul style="list-style-type: none"> * ארץ * מולדת 	<ul style="list-style-type: none"> * עבד 	<ul style="list-style-type: none"> * אברהם שולח את עבדו לארם נהריים להביא אישה לבנו יצחק מקרב עמו. * רבקה נבחרת לאישה ליצחק על פי הבאר והיא נכדתו של נחור אחיו של אברהם. * פגישת יצחק ורבקה. 	כ"ד	<ul style="list-style-type: none"> * האבות והאימהות של האומה התייחסו בשלילה לנישואי בניהם עם בנות עמי כנען. * רבקה ויצחק הם זיווג שהוא גורלי להגשמת הייעוד הלאומי מאחוריו מסתתרת ידו המכוננת של האל הפועלת למימוש תוכנית ההשגחה האלוהית. 	סיפורי אברהם, אבי האומה החדשה	סיפורי ראשית האומה - סיפורי האבות
<ul style="list-style-type: none"> * "בְּשִׁיבָה טוֹבָה" (כ"ה 8) 	<ul style="list-style-type: none"> * מה הפך את אברהם לראוי להיקרא אבי האומה? (ראו הערה לעיל בתחילת היחידה) 	<ul style="list-style-type: none"> * הספד 		<ul style="list-style-type: none"> * מות אברהם 	כ"ה 7 – 11			

פריסת תכנית הלימודים לכיתה ב' – סיפורי האבות (המשך)

נושא - על	נושא יחידת ההוראה	רעיונות	פרקי הלימוד	תכנים	מושגים		קטעים ללימוד בע"פ ניבים וביטויים			
					מתחום הדעת	כלליים				
סיפורי ראשית האומה - סיפורי האבות	סיפורי יצחק	* קבלת הזכות של יעקב לשלוט באחיו הבכור נתקבלה ע"י האל עוד בהיותם בבטן אימם.	כ"ה 34-19	* רבקה הרה ובבטנה תאומים : עשו ויעקב. עשו ציד ויעקב איש תם יושב אהלים. * מכירת הבכורה.	* בכורה	* מורכבות היחסים הבינאישיים בתוך המשפחה. * אחים תאומים ומערכות היחסים ביניהם. * הבן הבכור בעולם הקדום.	* "איש תם, ישב אהלים" (כ"ה 27) * "הלעיטני נא מן האדם האדם הזה" (כ"ה 30) * "ונזיד עֲדָשִׁים" (כ"ה 34)			
		* יעקב התברך בזרע רב רכוש וארץ בזכות נאמנותו של אברהם אביו. ומושא לקנאתם של אנשי האזור		* אלוהים חוזר על הבטחת הזרע והארץ גם ליצחק (כ"ו 1-4).				* שבועה * מצוות	* עושר עלול לגרום קנאה, ריב ומחלוקת (כ"ו 14-12).	
		* ברפת אב לבנו מקנה לַבָּן עליונות וכוח בתחום הכלכלי, במעמד החברתי ובמצב המדיני בעתיד. * האבות ואימהות האומה התייחסו בשלילה לנישואי בניהם עם בנות עמי כנען.		* רבקה מדריכה את בנה יעקב כיצד לקחת את הברכה מאביו. * יעקב מקבל את ברכת אביו במרמה תוך התחזות לעשיו אחיו. * עשיו מגלה את התרמית ומבקש מאביו ברכה וזומם להרוג את אחיו. * רבקה שולחת את יעקב לארם עד יחלוף זעם אחיו.				* ברכה * ימי אבל	* מורכבות היחסים הבינאישיים בתוך המשפחה. * משמעות הברכה בעולם הקדום	* "ותכהין עיניו מראת" (כ"ז 1) * "מטעמים כאֶשֶׁר אֶהְבֵּתִי" (כ"ז 4) * "הקל קול יעקב, והיזדים, ידי עֲשׂוֹ" (כ"ז 22) * "ויתן-לך, האלהים, מטל השמים, ומשמי הארץ- ורב דגן, ותירש". (כ"ז 28)
		* האבות והאימהות של האומה התייחסו בשלילה לנישואי בניהם עם בנות עמי כנען.		* יצחק מברך שוב את יעקב מזהיר אותו מפני נישואים לבנות כנען ושולחו ללבן דודו ולחפש לו בת זוג.				* נישואי תערובת	* איסור נישואין לנשות כנען.	

פריסת תכנית הלימודים לכיתה ב' – סיפורי האבות (המשך)

נושא - על	נושא יחידת ההוראה	רעיונות	פרקי הלימוד	תכנים	מושגים		קטעים ללימוד בע"פ ניבים וביטויים					
					מתחום הדעת	כלליים						
סיפורי האומה - סיפורי האבות	סיפורי יעקב	* יעקב, כמו אבותיו אברהם ויצחק מקבל הבטחות על הזרע ועל הארץ. * הקמת מזבח לה' הינה פעולה שתפקידה בחלק מהמקרים להוות מצבה לאירוע מכוון.	כ"ח 22 - 10	* חלום יעקב - ההבטחה האלוהית ליעקב להגן עליו להשיבו לארצו ולהרבות זרעו .	* מצבה * נדר * סולם * יעקב * מלאכי אלוהים * בית אל	* מצבה * נדר * מצבה	* משמעות בעולם הקדום וחובתו של האדם הנודר. * בצאת יעקב מכנען ובשובו התקדשו המקומות בהם נגלו אליו מלאכי האלוהים - בית אל, בצאתו, מחנייים ופנואל בחזרתו.	* "וַיַּחְלֹם, וְהִנֵּה סֹלֶם מֵצֵב אֲרָצָה, וּרְאִשׁוֹ, מֵגִיעַ הַשָּׁמַיְמָה" (כ"ח 12). * "וּפְרָצַת יָמָה וְקָדְמָה וְצִפְנָה וְנִגְבָּה" (כ"ח 14). * "מֵה-נֹרְאָה, הַמָּקוֹם הַזֶּה" (כ"ח 17).				
		* סיפור הצלחתו של יעקב היא בבחינת מימוש ההבטחה שנתן לו האל טרם צאתו מארץ כנען בדרכו לחרן.		כ"ט 31-1	* פגישת יעקב ורחל על פי הבאר. * יעקב עובד אצל לבן ונישא לשתי בנותיו לאה ורחל.	* רועה צאן * באר * מנחה	* יעקב שימש כרועה מקצועי ואף קיבל משכורת על עבודתו. * חובת נישואי הבת הבכורה לפני הצעירה ממנה - הבטחה שלא קוימה.	* "עֲצָמֵי וּבְשָׂרֵי אֶתֶּה" (כ"ט 14). * "יַפֶּת-תָּאָר, וַיַּפֶּת מִרְאָה" (כ"ט 17). * "בְּרַחֵל בְּתֻדָּה, הַקְּטָנָה" . (כ"ט 18). * "וַיְהִי בְעֵינָיו כְּיָמֵי אֲחָדִים" (כ"ט 20).				
		* סיפור הצלחתו של יעקב היא בבחינת מימוש ההבטחה שנתן לו האל טרם צאתו מארץ כנען בדרכו לחרן.			ל"א 7 - 1 18-17	* בריחת יעקב מבית לבן עם נשיו וילדיו.		* יעקב נענש בשנים רבות של גלות על כך שרימה את אָחִיו ואת אביו.	* "כִּתְמוֹל שְׁלֹשׁוֹם" (ל"א 2, 5).			
		* סיפור הצלחתו של יעקב היא בבחינת מימוש ההבטחה שנתן לו האל טרם צאתו מארץ כנען בדרכו לחרן.				ל"ב 28 - 22	* מאבק יעקב עם המלאך לפני המפגש עם עשיו אחיו.	* ברכה	* מקור השם "ישראל" הוא במאבק של יעקב עם המלאך.	* "לֹא יַעֲקֹב יֹאמַר עוֹד שָׁמָּה--כִּי, אִם-יִשְׂרָאֵל" (ל"ב 29).		
		* יעקב מגלה חוכמה דיפלומטית רבה בדרך התפייסותו עם עשיו התנהגותו דומה למנהג נתין עם מלכו.					ל"ג	* פגישת יעקב ועשיו	* מזבח	* דיפלומטיה	* "וַיַּחְבְּקֵהוּ, וַיִּפַּל עַל-צַוָּארָו וַיִּשְׁקָהוּ; וַיִּבְכּוּ" (ל"ג 4). * "אִם-נָא מִצָּאתֵי חַן בְּעֵינֶיךָ" (ל"ג 10).	
		* יעקב, כמו אבותיו אברהם ויצחק מקבל הבטחות על הזרע ועל הארץ.						ל"ה 20 - 9	* מסעותיו של יעקב בארץ כנען. מבית אל ועד חברון * הולדת בנימין * מות רחל	* מצבה	* מצבה	* אף שסיפור מות יצחק פס' 27 - 29 אינו בת"ל יש התייחס אליו בסיפור בע"פ.